

In memoriam

Elisabeth Piirainen

12. jaanuar 1943 – 29. detsember 2017

2017. aasta viimasel nädalal tuli teade, et ootamatult on meie seast lahkunud mainekas fraseoloog Elisabeth Piirainen.

Germanisti taustaga Piirainen, kes alustas oma uurijateed eelkõige alamsaksa keele, täpsemalt vestmünsteri dialekti ja flaami keele fraseoloogia uurimisega, tõusis mõne aastakümnega kaasaegse fraseoloogiateooria üheks olulisemaks arendajaks. Koos Dmitri Dobrovolskijiga koostatud “Symbole in Sprache und Kultur. Studien zur Phraseologie aus kultursemiotischer Perspektive” (1996), “Figurative language: cross-cultural and cross-linguistic perspectives” (2005) ja “Zur Theorie der Phraseologie. Kognitive und kulturelle Aspekte” (2009) on tänaseks ühed olulisemad fraseoloogia-alased uurimused. Neis töodes tuleb ilmekalt esile Piiraineni püüd eri keelte fraseoloogia omavahelisele võrdlusele ja ühisjoonte leidmisele. Sellise huvi loomuliku jätkuna asus ta 2006. aastal tööle projektiga, mille eesmärgiks sai teha kindlaks just nimelt Euroopa eri keelte fraseoloogia ühisosa. Projekt üldnimega *Widespread Idioms in Europe and Beyond* koondas esimeses ringis ligi 90 keele fraseoloogia asjatundjad. Päril algetapis, aastal 2008 sai tänu isiklikule kontaktile ka eesti keel kõrvuti soome ja ungari keelega nn testkeeleks, mille toel soovis Piirainen välja selgitada laialtlevinud fraseologismide potentsiaalseid kandidaate. Järgnevate aastate jooksul kujunes välja tihe koostöö eri maade fraseoloogiauurijatega, kes vastasid saadetud nimistutele, täiendades neid omakeelse materjaliga. 2012. aastal ilmuski laiahaardelise töö tulemusena mahukas “Widespread Idioms in Europe and Beyond. Toward a Lexicon of Common Figurative Units”. Sellele järgnes neli aastat hiljem teine osa “Lexicon of Common Figurative Units”. Ühtekokku sisaldasid need tervelt 470 fraseologismi, mida võib lugeda Euroopa

keeltes laialtlevinuks. Esmakordselt osutati seesuguse konkreetse koostöö tulemusena, et fraseoloogia, mida peetakse üldjuhul pigem unikaalseks ja keeletesiifiliseks, on siiski märksa universaalsem. Kahe väljaande koostamistöö kõrval valmisid rohked artiklid eri keeltes ning ettekanded konverentsidel-seminaridel, sh fraseoloogiauurijate ühenduse Europhras korrapärastel kokkusaamistel. Viimaste raames leidsid alati aset ka töötoad WI-projektiga seotud kaastöötajatele, kes said sel moel võimaluse kohtuda projekti eestvedaja ja teiste kolleegidega silmast silma, arutamaks kaastöoga seotut ning seadmaks edasisi plaane. Pärast kahe suuremahulise töö ilmumist otsustas Piirainen jätkata sama sihiseadega, küll 30 nn Euroopa standardkeele toel, keskendudes nendele põhilistele grammatilistele konstruktsioonidele, mida fraseologismide puhul võiks pidada kesksseteks. See töö jäi paraku lõpetamata.

Anneli Baran